

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 5/2005 vp

Hallituksen esitys Mosambikin tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä toukokuuta 2005 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Mosambikin tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen

lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 51/2005 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- yksikön päällikkö Jukka Nystén ja kaupallinen neuvos Kimmo Sinivuori, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Mosambikin tasavallan kanssa 3 päivänä syyskuuta 2004 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja vastavuoroista suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa sopimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaasaattamisesta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Suomi pyrkii kahdenvälisellä sijoituksia edistävällä ja suojaavalla sopimuksella turvaamaan yritysten ja teollisuuden yleiset toimintaedellytykset. Investointisuojasopimus pyrkii suojaamaan sijoituksia poliittisilta riskeiltä ja lisäämään sijoitusympäristön ennakoitavuutta ja alentamaan siten yritysten sijoituskynnystä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan käsiteltävänä oleva sopimus ei asiallisesti poikkea Suomen käyttämästä investointeja koskevasta mallisopimuksesta. Valiokunta pitää tärkeänä, että taloudellisen yhteistyön avulla edistetään myös poliittista dialogia Mosambikin kanssa ihmisoikeuksien edistämiseksi. Valiokunta pitää siksi hyvänä, että sopimuksen johdanto-osaan on sisällytetty viittaukset työelämään liittyviin oikeuksiin. Valiokunta pitää tärkeänä, että sopimukseen sisältyy myös ympäristöä koskeva lauseke ottaen huomioon Mosambikin ympäristöongelmat. Mosambik kuuluu maailman köyhimpien maiden joukkoon, ja sen talous on erittäin riippuvainen ulkomaisesta avusta. Vuonna 2003 taloudellinen kasvu oli 7,1 prosenttia, ja kasvun arvioidaan pysyvän 7—8 prosentin välillä vuoteen 2006 saakka. HIV/AIDS on maan kehityksen ja turvallisuuden suuri haaste. Mosambikin noin 19 miljoonan väestöstä arviolta noin 1,55 miljoonaa ihmistä on sairastunut HIV/AIDSiin — yli puolet heistä on naisia. Uusien tapausten arvioidaan nousevan kuluvan vuoden aikana noin 225 000:een. AIDSiin kuolee vuodessa yli 110 000 ihmistä. HIV/AIDSiin liittyvät taloudelliset ja sosiaaliset ongelmat ovat lisääntymässä — esimerkiksi AIDS-orpojen kasvava määrä heikentää heidän asemaansa entisestään.

Mosambik kuuluu Suomen niin sanottuihin pitkäaikaisiin yhteistyömaihin. Saadun selvityksen mukaan Mosambik harjoittaa köyhyyden vähentämisessä kohtuullisen hyvää politiikkaa ja

kanavoi omia resurssejaan sekä saamansa avun tähän tarkoitukseen. Mosambikin hallitus ja viisitoista budjettitukea myöntävää avunantajaa, mukaan lukien Suomi, käyvät budjettitukiyh-teistyön puitteissa jatkuvaa arviointikeskustelua kehityksen keskeisistä haasteista. Suomi on keskittänyt pääosan avustaan kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti yleiseen budjettitukeen sekä kolmelle keskeiselle sektorille: terveys, opetus ja maaseutukehitys. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi tukee myös sosiaalsektorin toimintaa erityisesti HIV/AIDSin aiheuttamien ongelmien lieventämiseksi.

Suomen ja Mosambikin välinen kauppa on vähäistä — noin 2,3 miljoonan euron vuositasolla. Kauppa on ollut lähes kokonaan Suomen kehitysyhteistyöprojektien toimituksiin liittyvän viennin varassa, ja tuonti Mosambikista on ollut vain 5 000 euron luokkaa. Mosambikiin ei ole toistaiseksi etabloitunut yhtään suomalaista yritystä. Maassa toimii tai on toiminut suomalaisia konsultti-, vesiteknologia-, elektroniikka-, paperi-, sairaalatarvike-, kemikaali- sekä teknologia-yrityksiä.

Mosambikin taloudellisen kasvun taustalla ovat olleet Maailmanpankin sekä yksityisen pääoman tuella rahoitetut ja toteutetut suuret investointihankkeet, jotka keskittyvät voimakkaasti Maputon ympäristöön ja vähäisemmässä määrin myös Beiran ja Nacalan talousalueille. Kestävä taloudellinen kasvu edellyttää maan yksityisen investointitason kasvattamista sekä pienen ja keskisuuren yritystoiminnan vahvistamista. Valiokunta toivoo, että sopimuksella voitaisiin lisätä suomalaisten yritysten mielenkiintoa Mosambikia kohtaan.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Maputossa 3 päivänä syyskuuta 2004 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Mosambikin tasavallan hallituksen välisen sijoitus-

*ten edistämistä ja vastavuoroista suo-
jaamista koskevan sopimuksen ja*

*että lakiehdotus hyväksytään muutta-
mattomana.*

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Liisa Jaakonsaari /sd

jäs. Ulla Anttila /vihr

Eva Biaudet /r

Antero Kekkonen /sd

Katri Komi /kesk

Petri Neittaanmäki /kesk

Kalevi Olin /sd

Aila Paloniemi /kesk

Maija Perho /kok

Jari Vilén /kok

Ben Zyskowicz /kok

vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.